

NB. Op 8 april is met het RIVM gesproken over het concept van deze notitie. Hieruit bleek dat de denklijnen uit deze notitie in lijn zijn met het onderzoek dat zij doen en de adviezen die zij kunnen geven. Het RIVM gaat aan de slag met deze scenario's en vragen, zodat op basis van de antwoorden hierop een keuze voor (de verdere uitwerking) van een optie gemaakt kan worden.

d) Zijn er kwetsbare groepen of onderdelen van de sector waar specifieke mitigerende maatregelen of extra aandacht in de communicatie voor nodig zijn?

- Kwetsbare leerlingen
- Leerlingen met ouders in vitale beroepen
- Leerlingen die schoolexamens moeten doen
- Leerlingen die met overlijden in de familie te maken hebben gehad

e) Met welke partijen is er overleg nodig?

- RIVM
- PO Raad
- VO-raad
- Vertegenwoordigers leraren
- Vertegenwoordigers cluster 1 t/m 4
- IvHO
- DUO
- Ministerie van SZW
- Ministerie van EZK
- Slachtofferhulp / School en Veiligheid
- VNG
- Gemeenten ivm mogelijk moeten doorgaan van 24/7 noodopvang:
 - Locaties nodig
 - personeel nodig
 - financiering nodig

Afstemming met deze partijen is bij alle varianten van heropening nodig. De VO-raad heeft al input geleverd t.b.v. deze nota, en is daarom in de tekst al genoemd.

f) Aandachtspunten in communicatie

Afhankelijk van het gekozen scenario is er een aantal belangrijke aandachtspunten voor de communicatie:

- Veiligheid: uitkomsten van RIVM-onderzoek(en) of uitspraak van RIVM op dit vlak en wat doet dat in relatie daarmee voor eventuele maatschappelijke onrust? Er is een 'witte jas' vanuit OMT of RIVM nodig om ouders en leraren gerust te stellen dat het veilig is om weer naar school te gaan.
- Eenduidigheid, uitvoerbaarheid en duidelijkheid: des te meer uitzonderingen, des te moeilijker de communicatie.
- Fasering: bij keuze voor fasering van leerlingen; reden voor keuze duidelijk communiceren. Waarom mag het ene kind wel naar school en het andere niet?
- Rust: wat is de periode van de nieuwe maatregelen (t/m zomervakantie?) zodat er rust ontstaat voor ouders en scholen.

Bijlage 7

Maatregelen buurlanden en overige EU-lidstaten – heroverweging maatregelen rond sluiten van scholen en universiteiten

Stand van zaken 9 april 2020, 12:00 uur

Eerder ontving u een overzicht van de maatregelen die de EU-lidstaten en specifiek de buurlanden hebben genomen rond het sluiten van scholen en universiteiten en welke volgende stappen er op dat vlak zijn voorzien de komende tijd. Onderstaand vindt u een update van deze informatie,

Dit is op basis van zowel formele informatie als informatie van informele contacten. Specifiek is gekeken naar de volgende vragen:

1. In hoeverre zijn scholen en universiteiten gesloten (volledig/gedeeltelijk/is er verschil in sectoren?) en met welke argumentatie? Tot welke datum zijn scholen en universiteiten gesloten? En waarom is voor die datum gekozen?
2. Is er een vastgesteld moment waarop een heroverweging van de huidige maatregel rond scholen/universiteiten zal plaatsvinden? En op basis waarvan (rapport? Cijfers? Maatschappelijke invloeden?) zal de heroverweging plaatsvinden?
3. Welke signalen zijn er al voor het nemen van volgende stappen? Bv huidige maatregelen verlengen, opschorten of uitbreiden.

Duitsland

1. Alle kinderdagverblijven/scholen/hogescholen/universiteiten in heel Duitsland zijn in ieder geval gesloten tot na de paasvakantie. De reden voor de schoolsluitingen is verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Deze datum is uit praktische oogpunt gekozen (tijdens de paasvakantie zijn de scholen toch al gesloten) en omdat deze periode lang genoeg is om de eventuele effecten van de maatregelen te zien. De einddatum van de paasvakantie/de schoolsluiting verschilt per deelstaat:
 - Beieren: tot 19 april
 - Baden-Württemberg: tot 19 april
 - Berlijn: tot 17 april
 - Brandenburg: tot 17 april
 - Bremen: tot 14 april
 - Hamburg: tot 19 april
 - Hessen: tot 19 april
 - Mecklenburg-Voorpommeren: tot 19 april
 - Nedersaksen: tot 19 april. Eindexamenkandidaten havo/vwo tot 15 april
 - Noordrijn-Westfalen: tot 19 april
 - Rijnland-Palts: tot 19 april
 - Saarland: tot 26 april
 - Saksen: tot 19 april
 - Saksen-Anhalt: tot 19 april (de paasvakantie eindigt een week eerder)
 - Sleeswijk-Holstein: tot 19 april
 - Thüringen: tot 19 april
2. Na Pasen is een overleg tussen bondskanselier Merkel en de minister-presidenten van de Länder gepland, waarbij een besluit over eventuele verlengingen van de maatregelen genomen zal worden. In voorbereiding daarop vindt op 9 april een teleconferentie tussen de onderwijsministers van de Länder plaats. De Länder zijn verantwoordelijk voor het onderwijs en nemen dit besluit, maar hebben dus wel nauw contact hierover met de Bund. De aanbevelingen van het Robert-Koch-Instituut (Duitse RIVM) van 14 april zullen een grote rol spelen in het besluit over het wel of niet verlengen van de maatregelen.
3. Het lijkt zeer waarschijnlijk dat de schoolsluitingen verlengd zullen worden. Voor het heropenen van scholen gaan diverse scenario's rond. Het lesgeven in 'ploegen' is één daarvan, bijvoorbeeld door aanvankelijk alleen de eindexamenleerlingen weer les op school te geven of klassen om de dag naar school te laten komen. Ook wordt genoemd basisschoolleerlingen (vanaf groep 4) weer naar school te laten gaan, omdat zij minder digitale vaardigheden hebben en dus minder goed thuis lessen kunnen volgen. Het inkorten of zelfs afgelasten van de zomervakantie wordt ook genoemd.

België

1. Op dit moment zitten we in de twee weken durende paasvakantie (t/m 19 april). Ook tijdens de paasvakantie wordt opvang voorzien voor kinderen van ouders uit cruciale sectoren en kinderen in een kwetsbare thuissituatie. Crèches zijn in België tot nog toe gewoon opengebleven.
De universiteiten hebben beslist om tot het einde van het academiejaar alleen nog digitaal les te geven. Ook relevant voor Nederlandse studenten: de toelatingsexamens arts en tandarts gaan voorlopig door zoals gepland.
2. Uiterlijk 19 april wordt een nieuw besluit genomen over de maatregelen. Dit is de laatste dag van de paasvakantie. Beslissing hangt af van de wetenschappelijke adviezen hierover. Er is een nieuwe commissie opgericht, de GEES. Dit is een groep experts die zich bezighoudt met verschillende scenario's voor de exit-strategie. Aan het hoofd staat virologe Erika Vlieghe. Niet iedereen is blij met de samenstelling van de GEES. Zo zou de pedagogische en sociale kant niet of onvoldoende vertegenwoordigd zijn en er teveel nadruk zijn op enkel de volksgezondheid en de economie.
3. Reeds bij de vorige verlenging van de maatregelen werd aangegeven dat een verlenging tot (in elk geval) 3 mei zeer waarschijnlijk is. De boodschap in de pers vanuit zowel de GEES als de politiek is in elk geval dat de maatregelen niet te snel mogen worden afgebouwd en dat dit gradueel zal moeten gebeuren. Minister van Onderwijs Ben Weyts sorteert al voor op een verlenging en heeft aangegeven dat bij een verlenging na de paasvakantie ook gestart zal worden met het aanbieden van nieuwe leerstof (was tot nog toe verplicht enkel herhaling).

Frankrijk

1. Tot 15 april zijn scholen en universiteiten gesloten. Er wordt – centraal gestuurd vanuit de overheid - afstandsonderwijs aangeboden en opvang wordt voorzien op school voor kinderen van gezondheidswerkers.
2. Beslissingen worden steeds genomen op basis van wetenschappelijke adviezen van een speciaal hiertoe opgerichte wetenschappelijke raad. Net zoals in overige landen, is een belangrijke graadmeter het aantal patiënten dat op IC ligt in verhouding tot de beschikbare IC-capaciteit.
3. Het Elysée heeft laten weten dat de maatregelen zeker zullen worden verlengd na 15 april. Maandag 13 april komt president Macron met nieuws over hoe nu verder. Vanuit de overheid wordt vooral gewaarschuwd om de navolging van de geldende maatregelen niet te laten verslappen; minister van binnenlandse zaken heeft opgeroepen tot strengere handhaving indien dit nodig blijkt.

VK

1. In het VK zijn scholen voor onbepaalde tijd gesloten, om de verspreiding van het virus te remmen. De regering bepaalt wanneer de scholen weer open gaan. Daarbij is het verloop van de infecties bepalend.
Voor kinderen van ouders in cruciale beroepen, voor kinderen in achterstandsgezinnen, of met fysieke en psychische beperkingen zijn als opvang deels scholen open gesteld. Geschat wordt dat het om maximaal zo'n 20% van het totale aantal leerplichtigen gaat. Er worden voedselbonnen uitgereikt aan (ouders van) kinderen die normaal op school in aanmerking komen voor 'free schoolmeals' en nu geen toegang hebben tot opvang. Op de meeste privéscholen wordt ervan uitgegaan dat vóór de zomervakantie geen onderwijs meer gegeven wordt.
Universiteiten zijn niet door de overheid gesloten. Maar de maatregelen om verspreiding van het virus te remmen (niet reizen, niet in groepen bijeen komen etc.) leiden er in de praktijk toe dat Britse universiteiten gesloten zijn. Het onderwijs wordt veelal 'on-line' aangeboden en examens worden 'on-line' afgenomen. Veel universiteiten realiseren zich dat studenten onder de huidige omstandigheden niet dezelfde prestaties kunnen leveren. Zij stellen daarom dat de nu behaalde cijfers nooit lager zullen zijn dan de eerder behaalde resultaten. Studenten maken zich zorgen om het 'verloren' deel van het studiejaar en ook om het 'verloren' deel van het collegegeld en van huur van studentenaccommodatie.
Universiteiten maken zich zorgen over de verwachte inkomstenderving door lagere aantallen internationale inschrijvingen voor de komende jaren.
2. Heroverweging komt pas aan de orde als er een langere tijd een significante daling van het aantal infecties is. Vanuit de samenleving neemt de druk om (gefaseerd) scholen te heropenen toe. Het Britse parlement stelt een onderzoek in naar de gevolgen van de schoolsluiting op het 'leren' van kinderen.

3. Er zijn nog geen signalen rond volgende stappen. Het is onwaarschijnlijk dat ten aanzien van scholen nog een strenger regime wordt ingevoerd. De verwachting is dat het huidige regime over enkele weken (begin mei) geleidelijk minder streng wordt. Formeel wordt dat overigens nergens uitgesproken, omdat de besmettingspiek waarschijnlijk nog moet komen. Wetenschappelijk advies ten aanzien van de verspreiding van het virus en druk vanuit de samenleving over de economische gevolgen zullen bepalend zijn. Universiteiten passen zich aan aan de algemene regels die de overheid stelt ten aanzien van 'social distancing'. Wanneer de maatregelen geleidelijk verlicht worden, zal een deel van de zomer misschien gebruikt worden om de verloren leertijd in te halen.

Overige EU-landen

Zweden:

1. Basisscholen en vve-instellingen zijn nog open. Scholen in VO, beroepsonderwijs, volwassenenonderwijs en HO-instellingen zijn inmiddels gesloten (eerder was alleen advies om te sluiten) en overgeschakeld op afstandsonderwijs, op advies van het Public Health Agency. Bevoegdheid voor (sluiten van) scholen ligt bij de onderwijsaanbieder (gemeente of onafhankelijk); zij volgen de adviezen van het Public Health Agency en artsen. Wel heeft de centrale overheid op 13 maart een 'regulatory framework' vastgesteld voor schoolsluitingen, waardoor uitzonderingen op reguliere regels voor onderwijsaanbod mogelijk zijn; dit kader is geldig van 16 maart 2020 tot 30 juni 2020. Reden om basisscholen vooralsnog open te houden: verondersteld wordt dat sluiting niet tot (sterke) vermindering van verspreiding van het virus zou leiden, terwijl de disruptie groot zou zijn. Ook open om vitale sectoren als gezondheidszorg zoveel mogelijk overeind te houden. VO-instellingen en HO-instellingen wel sluiten omdat daar minder supervisie nodig is en er meer gereisd wordt. Er wordt momenteel wel bekeken of niet alle scholen voor leerplichtonderwijs en vve-instellingen dicht moeten; de bevoegdheid hiertoe is inmiddels door het parlement bij de regering belegd (dus centraal).
2. Public Health Agency en artsen hebben een grote rol in de heroverweging van de maatregelen; de overheid handelt op basis van hun aanbevelingen. Geen specifiek moment van heroverweging; er is een permanente analyse van de situatie.
3. Zweden staat in de gekozen strategie (om in elk geval basisscholen open te houden) momenteel redelijk geïsoleerd in de EU; veel debat, maar nog steeds van kracht.

Denemarken:

1. Scholen en HO-instellingen zijn gesloten. Alleen staf in vitale functies zijn aanwezig op onderwijsinstellingen. Alle scholen en universiteiten doen aan afstandsleren. Als de prognoses voor beheersing van het virus blijven zoals die op dit moment zijn, zullen de scholen na Pasen, vanaf 15 april, **gefaseerd weer opengaan**. Dit geldt voor leerlingen tot de vijfde klas (leerlingen tot ongeveer 12 jaar) van het PO en de onderbouw VO. Dit onder voorwaarde dat de scholen een veilige leeromgeving kunnen garanderen. De scholen zouden normaal gesproken na Pasen opengaan op 14 april. De **gefaseerde opening** zal ook gelden voor leerlingen in de laatste klas van de bovenbouw in het VO, dus eindexamenleerlingen. Hun examens zullen in principe doorgaan, maar het aantal examens zal wel worden verminderd (ongeveer de helft van het reguliere aantal examensessies). Afsluitende toetsen in het PO en onderbouw VO gaan niet door; daar gelden de cijfers van eerdere toetsen.
2. besluit rond gefaseerde opening vanaf 15 hangt af van de ontwikkelingen rond Pasen. Prognoses zijn nu goed (verdere besmetting door één besmet persoon ligt nu gemiddeld onder 1). Als die prognose zo blijft, wordt besluit van gefaseerde opening definitief. De reden om – naast eindexamenleerlingen – vooral de jongste kinderen als eerste te laten starten, is tweeledig:
 - Jongere kinderen lijken niet zo snel te worden geïnfecteerd: weinig geïnfecteerden in die leeftijdscategorie.
 - Ouders moeten goede werkomstandigheden hebben om thuis te kunnen werken. Oudere kinderen kunnen gemakkelijker zelf thuis leren.
3. Definitief besluit afhankelijk van ontwikkelingen in paasweekend.

Finland:

1. Sluiting van scholen, hogescholen en universiteiten is verlengd tot 15 mei (was 13 april). Er worden voorbereidingen getroffen om de maatregelen voor het onderwijs te verlengen